

Danmarks amtsråd

**Amterne holder
økonomiaftalen**

side 6 - 7

**Ingen vil have
voldelige unge**

side 8 - 10

**Statsinstitutioner:
Store forskelle
i effektivitet**

side 15 - 17

Udgivet af
Amtsrådsforeningen

Redaktion:

Redaktør Rasmus Vigen, rv@arf.dk
Redaktionssekretær Inger Abildgård, ina@arf.dk
Journalist Antje Gerd Poulsen, agp@arf.dk
Journalist Anne Dynes Steenberger, ads@arf.dk
Journalist Claus Midjord, cmi@arf.dk
Layout og sats Inge Thormann

Redaktionsråd:

Otto Larsen, Benny C. Hansen,
Ove Nissen og Lone Christiansen

Redaktion og

abonnements ekspedition:

Dampfærgevej 22, Postbox 2593,
2100 København Ø
Tlf: 3529 8100
Telefax: 3529 8334
e-mail: da@arf.dk

Annonceekspedition:

KWMT ApS
att. Marianne Kaaber
Kelleris Høj 35
3060 Espergærde
Tlf: 4913 0819
Telefax: 4913 0219

Tryk:

Schultz Grafisk A/S
Herstedvang 12, 2620 Albertslund
Tlf: 4363 2300
Telefax: 4363 5329

Abonnementspris 1999:

Kr. 525 pr. abonnement. Ved bestilling af
10-49 abonnemeter: kr. 490 pr. abon-
nement. Fra 50 abonnemeter: kr. 380 pr.
abonnement. Enkelt eksemplarer kr. 35. Pri-
serne er incl. moms.
Udkommer 20 gange om året.

ISSN 001-6106

Oplag 8.500

Eftertryk i uddrag tilladt med tydelig kilde-
angivelse.

Forside:

Ni amter holder uændret skatteprocent næ-
ste år. Men nogle af dem har slået spare-
grisen for at undgå stigninger.

Foto: Stuart McIntyre

Artikler

6 Skatten er på plads

8 Naboprotester bremser nye institutioner
Fyns og Århus amter har problemer

12 Ny lov om jordforurening vælter
alle beregninger
Nordjyllands Amt ønsker fælles retningslinjer

15 Statsdrevne områder viser store
udsving i effektivitet
Budgetredegørelse 99

32 Alle borgere på Internettet
Billige computere til de ansatte i Århus Amt

Skat alene er ikke nok

Resultatet af amternes budgetlægning er en gennemsnitlig skatteprocent i 2000 på 11,5 pct. - den samme som i 1999 - og udgifterne holdes også inden for rammerne i økonomiaftalen.

Det har været en vanskelig proces at få budgetterne til at hænge sammen. Der stilles krav fra befolkningen og Folketinget om udvidelser af amternes service: kortere ventetider og større aktivitet på sygehusene, flere pladser for vanskeligt stillede børn og unge, større kapacitet for alkoholafvæjning, ja listen er lang. Samtidig sætter forventningerne om den voksende pensionsbyrde grænser for mulighederne for at øge tilbuddene på kort sigt og finansiere udgifterne på lidt længere sigt.

Amterne kender prognoserne for befolkningsudviklingen, svigtende arbejdskraft og skattegrundlag, når der bliver flere pensionister og færre erhvervsaktive. Derfor er det nødvendigt at ændre styringen og finansieringen af den offentlige service i tide, så udfordringen kan klares, som Finansministeriet også har beskrevet i sin meget udmærkede nye Budgetredegørelse.

Der er i dette års økonomiaftale en række tiltag, der peger i den retning. Der ændres på incitamenterne både i den interne offentlige styring, som f.eks. finansieringen af de kommunale og amtskommunale sociale tilbud og i borgernes efterspørgsel efter amtskommunale ydelser som f.eks. grænser for gratistilbud.

Dagspressen har hæftet sig ved afsnittet i Finansministeriets Budgetredegørelse om udviklingen i egenbetalingen: andelen af egenbetaling af offentlige ydelser er i løbet af de sidste 20 år vokset fra 9,4 pct. til 13,2 pct. Men det er

jo ikke egenbetaling for den enkelte ydelse der er hævet, men derimod det samlede forbrug på områder belagt med brugerbetaling som f.eks. daginstitutioner og medicin, der er vokset i de sidste 20 år.

Amterne kan også have betænkeligheder ved at indføre brugerbetaling på forskellige områder. Betalingen skal have en vis sammenhæng med den forventede betalingsevne/mulighed. Men brugerbetalingen indføres jo også for at få borgere til at prissætte den offentlige ydelse og afveje forbruget af den offentlige ydelse med privatforbrug.

Det kan ikke nytte at indføre brugerbetaling med for små beløb eller en meget lille personkreds. Brugerbetalingen skal have en vis effekt, og hvis et nyt opkrævningsystem skal sættes i værk, skal det kunne betale sig. Der skal være en vis sammenhæng mellem brugerbetalingen og omkostningen ved ydelsen. Brugerbetaling er ikke kun, at borgere betaler en del af udgiften forbundet med ydelsen. Det er også, at borgere betaler hele udgiften, så ydelsen måske ikke længere er offentlig.

Krav om borgerens frie valg til at benytte sig af andre amters ydelser har været medvirkende til at udviske forskelle i amternes udgiftsniveau. Det kan også ses på amtskatteprocenterne - der er kun 1 procentpoint mellem laveste og højeste. Og de laveste skatteprocenter er måske mest udtryk for, at kassen er større, så nogle af udgifterne kan finansieres ad den vej. Brugerbetaling i forbindelse med valg af ydelser i andre amter kan være med til at sikre mulighederne for amtsrådenes prioritering. ■

- 18 De usunde danskere**
Det skal være slut med den fede sovs. Sundhedsministeren vil gøre noget for danskernes sundhed. Læs artiklen side 18

Faste rubrikker

- 4 Ajour**
- 5 Takt og tone på sygehuset**
- 20 Kronik**
Vort splittede sundhedsvæsen - Af Alex Heick
- 22 Debat**
Lad os tage den en gang til for Uffe Thorndal
Af Lars Løkke Rasmussen
- 23 Fra klient til borger**
Af Vibeke Storm Rasmussen
- 24 Nye impulser i sygehusledelse** - Af Per Seerup Knudsen
- 25 Lægeuddannelsen**
- endnu en gang
Af Knud Jacobsen
- 26 Praktiserende læger på ambulancevagt**
Af Bjarne Kronow
- 27 Orientering/talfod**
Flest anbragte børn sendes i familiepleje
- 29 Publikationer**
- 30 Mødekalender**

AmtsPress

AmtsPress serverer mandag til fredag en morgenfrisk oversigt kl. 9.00 på Amtsrådsforeningens internetside: <http://www.arf.dk>

Analyse af badeturismen

Nordjyllands Amt. De sidste 100 års badeturisme i Nord- og Vestjylland skal beskrives. Det sker som led i et EU-støttet projekt, der inddrager Nordjyllands Amt, Hallands len i Sverige samt områder i England og det nordlige Holland. "Seaside Tourism in the North Sea Region" hedder projektet.

Når den historiske ballast er i orden, vil man analysere den nuværende situation langs kysten og i oplandet med fokus på miljø, natur og kultur. Målet er at nå frem til en slags manual for "best practice" som kan anvendes af både turisterhvervene og planlæggerne i amt og kommuner. Den samlede økonomiske ramme er på 5,1 mio. kr. Heraf anvendes 1,2 mio. kr. i Nordjylland.

Nærmere oplysninger kan man få ved at henvende sig på e-mail adressen: seaside@nja.dk

Mere liv på landet

Vestsjællands Amt. Flere og flere ønsker at bygge på landet. I amtets Natur & Miljøafdeling kan man i hvert fald konstatere, at der bliver flere og flere ansøgninger om at bygge i landdistrikterne. Afdelingen har således i første halvdel af i år behandlet 300 sager, hvilket er væsentligt flere end sædvanligt. I hele 1998 blev der behandlet 540 sager, hvilket var den hidtidige rekord.

Mere kørerutine til UNGE chauffører

Nordjyllands Amt. De unge ska' ha' rutine - brug dem som chaffører! Sådan lyder opfordringen til forældre i en ny kampagne, som Nordjyllands Amt lancerer i november. Budskabet når frem til forældrene i et brev, som den unge får af den prøvesagkyndige efter køreprøven.

Den dystre baggrund for kampagnen er, at der alene sidste år blev dræbt 14 og kvæstet 200 i færdselsuheld, hvor 18-21 årige var involveret som førere.

Kampagne-ideen stammer fra en gruppe elever på Aars Handelsskole, som i foråret vandt en idekonkurrence udskrevet af Nordjyllands Amt.

I Norge og Sverige er "øvekøring" med voksne til ladet fra 16-års alderen.

Gode miljøresultater

Vejle Amt. Kolding Sygehus har nedbragt sit madaffald med 30 tons om året, og Centralvaskeriet i Brædstrup bruger 50 pct. mindre vand end tidligere pr. tøjenhed.

Det er blot nogle af de gode miljøresultater, som er opnået inden for Green Network samarbejdet.

Med i dette frivillige miljø-samarbejde er Vejle Amt, fem kommuner samt en række private virksomheder. 11 institutioner under Vejle Amt har nu opnået et miljødiplom, der gives for at udarbejde miljøredegørelser og handlingsplaner for forbedringer af miljøet. Blandt årets øvrige diplomvindere er Amtsgården i Vejle og Brædstrup Sygehus. Virksomhederne får to år til at bevise, at de gør noget ved sagen, og er det tilfældet, får de et nyt miljødiplom. Kolding Sygehus har således opnået diplommet to gange.

Green Network samarbejdet har eksisteret i fem år og har mere end 200 medlemmer.

Takt og tone på sygehuset

Billigere buskørsel

Ringkjøbing Amt. 13,5 mio. kr. har amtet sparet siden 1994 ved at udlicitere den regionale buskørsel. Det viser nogle økonomiske nøgletal for den kollektive bustrafik i 1998.

Da Ringkjøbing Amt i 1994 for første gang udbød den regionale buskørsel i offentlig licitation, var amtets besparelse 3,5 mio. kr. pr. år. I 1998 voksede besparelsen til godt 10 mio. kr. pr. år.

Kulturen skal have et løft

Ringkjøbing Amt. Kulturen i Ringkjøbing Amt skal have et ordentligt skub fremad, mener amtets uddannelses- og kulturudvalg. Udvalget har netop godkendt et ideoplæg, der lægger op til et udvidet samarbejde med kommunerne om kulturen. En af bagtankerne er, at et rigt og varieret kulturliv kan være med til at tiltrække og fastholde virksomheder og arbejdskraft.

Det er hensigten med samarbejdet at tilbyde kulturstederne forskellige former for service, som de ikke selv er i stand til at realisere. Det kan f.eks. være administrativ bistand og markedsføring. Ifølge ideoplægget er det tanken at organisere samarbejdet som en forening, hvor der betales et årligt medlemskontingent, og hvor amtet stiller sekretariat til rådighed.

Ideoplægget er en udløber af det tre-årige forsøgsprojekt Kultursamarbejde Vest, som Ringkjøbing Amt tog initiativ til. I dette samarbejde deltog kun to kommuner og syv kulturinstitutioner samt amtet.

Nordjyllands Amt. Emma Gad har fået en renaissance. Hendes bøger om takt og tone bliver ny- og genlæst i dag.

Admiralinden har også virket som inspirator for Nordjyllands Amts Sundhedsvæsen, der netop har udgivet en bog med regler for den menneskelige færdsel på sygehusene. Hendes mange regler for menneskers kommunikation og omgang med hinanden er strøet rundt omkring i bogen. F.eks. dette:

“Af hvad art arbejdsstedet end kan være, er det af største betydning, at der som i al anden menneskelig omgang overholdes en human og sømmelig tone.”

Megen patient-frustration udspringer af dårlig kommunikation. Patienten forstår ikke, hvad der bliver sagt og tør måske ikke spørge, patient og behandler misforstår hinanden, eller patienten føler, at hun får forskellig besked, alt efter hvem hun taler med. Her er bogen fyldt med gode råd om både den verbale og ikke mindst non-verbale kommunikation d.v.s. fremtoning, påklædning, adfærd, kropssprog m.m.

Om god kommunikation mellem mennesker sagde den kloge Emma bl.a.:

“Væn Dem ikke, for at virke behagelig, til at sige eet til den Ene og noget forskelligt til den Anden om det samme Forhold. Naar det mærkes, troes De af Ingen.”

Samtalen, den gode, tillidsfulde og rummelige samtale, bliver behandlet indgående. Herunder også, hvordan vi tiltaler hinanden, med De eller du, og hvordan man afbryder en samtale uden, at det fører til frustration eller måske ligefrem aggression.

Om dette emne sagde Emma Gad, der i øvrigt ikke bare var moralist, men også journalist, dramatiker, og en stor organisator:

“Selv om De keder Dem nok saa meget, naar De er sammen med Andre, lad det ikke ytre sig i Deres væsen eller Udtryk”

Bogen Emma's Hvide Verden er redigeret af chefsygeplejerske Vibeke Krogh Deding, Aalborg Sygehus og sygehusdirektør Ingeborg Thusgaard, Frederikshavn/Skagen Sygehus.

Skatten er på plads

Amtsskatten holder sig inden for rammerne af økonomiaftalen for 2000, viser en opgørelse fra Amtsrådsforeningen

Af Antje Gerd Poulsen

Skatten vil stige i fem amter næste år, mens ni amter holder uændret skat. Økonomiaftalen med regeringen gav plads til, at der kunne lægges 0,09 på skatteprocenten - og det tal holder skattestigningerne sig samlet set indenfor.

Skatten stiger mest for Bornholms Amt (0,5 pct.), efterfulgt af Ribe Amt (0,4 pct.). De tre øvrige amter, der hæver skatten er: København, Storstrøm og Vejle.

Laveste amtsskat får Vejle Amt, Århus Amt og Ringkøbing Amt med 11,0 pct. Skattestigningen til 12 pct. i Storstrøms Amt betyder, at amtet slutter sig til gruppen af amter med den højeste udskrivningsprocent. ■

Oversigt over amternes skatteprocenter

	Skat 1999	Skat 2000	Ændring
Københavns Amt	11,4	11,7	+ 0,3
Frederiksborg Amt	11,6	11,6	-
Roskilde amt	11,5	11,5	-
Vestsjællands Amt	12,0	12,0	-
Storstrøms Amt	11,8	12,0	+ 0,2
Bornholms Amt	11,2	11,7	+ 0,5
Fyns Amt	12,0	12,0	-
Sønderjyllands Amt	11,5	11,5	-
Ribe Amt	11,3	11,7	+ 0,4
Vejle Amt	10,9	11,0	+ 0,1
Ringkøbing Amt	11,0	11,0	-
Århus Amt	11,0	11,0	-
Viborg Amt	12,0	12,0	-
Nordjyllands Amt	11,5	11,5	-
Amterne i alt	11,459	11,545	+ 0,086

Forskelle i skatten snævres ind

De økonomiske rammer om amternes aktiviteter bliver stadig strammere

Af Antje Gerd Poulsen

Der var engang, hvor skatteprocenter kunne læses. De fortalte hver en historie om prioriteringen af de offentlige opgaver lokalt, og kunne svinge ganske betydeligt, fordi fiskeren i Thyborøn ganske enkelt ikke levede under samme betingelser som forstadsfruen i Hørsholm. Sådant er det ikke længere. Lige så stille er forskellene imellem skatteprocenterne blevet udlignet, og i år 2000 er forskellen mellem laveste og højeste skatteprocent mindre end nogensinde. Kun 1 procentpoint adskiller de to yderpunkter. Og udviklingen ser ud til at fortsætte, idet to af de

amter, der har den laveste skatteprocent i år 2000, nemlig Vejle og Århus amter, allerede har varslet skattestigninger næste år.

“Prioriteringsmulighederne indsnævres hele tiden, så der ikke er plads til de store regionale forskelle”, siger s, kontorchef i Amtsrådsforeningens økonomiske sekretariat. Hun forventer et “hul” i økonomien, når budgettet for 2001 skal på plads.

“Nogle amter har brugt af kassebeholdningen for at undgå skattestigninger i år, men det kan de ikke blive ved med”, siger hun. ■

Forskellen mellem højeste og laveste skatteprocent i procentpoint

1995	1996	1997	1998	1999	2000
2.0	1.7	1.5	1.1	1.1	1.0

Amter siger nej til statsgaranti

13 ud af 14 amter har fravalgt en statsgaranti på udskrivningsgrundlaget. De vil fastholde retten til selv at styre økonomien

Af Antje Gerd Poulsen

En dårlig forretning. Sådan opfatter et flertal af amterne den statsgaranti for udskrivningsgrundlaget, som regeringen indførte for tre år siden. Men det handler ikke alene om købmandsskab. Det handler også om amternes selvstændighed i forhold til staten.

“Det er et politisk signal om, at vi vil fastholde vores ret til at udskrive skat på et grundlag, som vi selv vurderer. Hvis vi overlader det hele til staten, så kan man jo stille spørgsmålstegn ved selvstyret”, siger amtsborgmester i Viborg Amt Bent Hansen, der er næstformand i Amtsrådsforeningen.

Bornholms Amt er ene om at vælge garantiordningen for år 2000, mens resten af amterne har valgt at fastlægge udskrivningsgrundlaget selv.

Statsgarantien blev indført for tre år siden for at sikre svagt stillede amter, at der kom penge i kassen trods et ringe udskrivningsgrundlag.

Den gik ud på, at staten fastsatte et skønnet gennemsnit på udskrivningsgrundlaget på landsplan og garanterede amterne 80 pct. af grundlaget i skatteindtægt. Normalt skønner amterne selv over skatte-

grundlaget og får igennem udligningsordningen dækning for 80 pct. af det faktiske gennemsnitlige udskrivningsgrundlag.

Det første år med statsgarantien viste det sig, at ordningen for nogle amter gav gevinst.

Københavns Amt fik 174 mio. kr. ud af det, og Frederiksborg Amt og Storstrøms Amt fik hver 14 mio. kr.

Men allerede i 1997 var gevinsten ved statsgarantien for de flestes vedkommende begrænset i forhold til selvbudgettering, og i 1998 gik det helt galt med garantien. Ifølge et foreløbigt skøn fra Amtsrådsforeningens økonomiske sekretariat over tallene fra 1998 havde ingen amter overskud på statsgarantien. Tværtimod. Det skønnes, at Københavns Amt nu havde mistet 34 mio. kr. på ordningen, Frederiksborg Amt 56 mio. kr. og Fyns Amt 47 mio. kr. I alt havde de seks amter, der benyttede garantiordningen mistet 190 mio. kr., hvorimod de øvrige, der havde valgt selv at budgettere, havde et overskud på 363 mio. kr. i forhold til statsgarantiordningen. ■

Skøn over tab og gevinst ved hhv. statsgaranti og selvbudgettering for 1998. Mio. kr.

	Gevinst ved garanti 1998	Gevinst selvbud. 1998	Tab selvbud. 1998
Københavns Amt (statsgaranti)	-34		
Frederiksborg Amt (statsgaranti)	-56		
Roskilde Amt		27	
Vestsjællands Amt		26	
Storstrøms Amt (statsgaranti)	-27		
Bornholms Amt (statsgaranti)	-2		
Fyns Amt (statsgaranti)	-47		
Sønderjyllands Amt		27	
Ribe Amt (statsgaranti)	-25		
Vejle Amt		46	
Ringkjøbing Amt		43	
Århus Amt		71	
Viborg Amt		45	
Nordjyllands Amt		78	
I alt	-190	363	0

Århus Amt har midlertidigt indrettet en institution i landsbyen Mejlby. Men kommunen har afslået at forlænge lejekontrakten, der udløber til nytår.

NABOPROTESTER bremser nye institutioner

Fyns og Århus amter er løbet ind i vanskeligheder med at finde lokaler til de nye specialinstitutioner for de voldelige unge

Af Anne Steenberger

En somalier, en dansk-tyrker og en dansker. Voldelige, kriminelle, velkendte af systemet og utilpassede i et hvilket som helst tidligere tilbud. Sådan lyder karakteristikken af de første tre unge, der er rykket ind i en helt ny type institution, der skal forsøge sig

med at behandle de unge, der har fået mærkatet "uanbringelige", fordi de anses for normløse, uden respekt for noget som helst, uden for pædagogisk rækkevidde.

Det er en udløber af regeringens voldspakke, der har givet startskuddet til den ny type institution. Ønsket bag er et alternativ til de

sikrede pladser, og i modsætning til dem, skal de nye døgnpladser levere et egentligt, individuelt målrettet behandlingsforløb til de unge.

Det er nu snart to år siden, at den beslutning blev truffet. Projektet har dog fået en snublende start; det har store vanskeligheder med

overhovedet at komme ud af start-hullerne.

Fyns og Århus amter er udpeget som værtsamter, og her er skam sket meget: Projektbeskrivelser af institutionernes koncept og økonomi er blevet lavet, pengene er på plads - en kombination af satspuljemidler: 25 mio. kr. pr. projekt over tre år, og amtsrådsbevillinger - og amtsrådspolitikerne er på plads. De to amter stiller hver med 8-10 pladser.

Så det er ikke det, der er problemet.

Problemet er at finde et sted at gøre af institutionerne.

Midlertidige lokaler

Det er ikke ligefrem en overraskelse, at beboerne i nærheden af de steder, man har i kikkerten, protesterer. Det er ligesom med narkobehandlingssteder, behandlingssteder for sindslidende og tilsvarende: Det er ikke et nabo-skab, man umiddelbart ønsker.

Men det har betydet, at Århus Amt, efter først at have måttet opgive et egnet sted på grund af beboerprotester, nu har måttet slå sig til tåls med midlertidige lokaler, i landsbyen Mejlby uden for Århus.

Det er her, de tre unge er rykket ind. De kommer fra hhv. et opholdssted, som har søgt om ekstra bevillinger til vedkommende, fra en anbringelse på en sikret afdeling p.g.a. farlighedskriteriet og fra en tilværelse skiftende mellem et familiemedlem og gaden.

Men lejekontrakten i Mejlby gælder kun til nytår, og kommunen, som har lejemålet, har meddelt, at den ikke vil forny kontrakten. Ifølge forstander *Gunnar Simonsen*, kan institutionen dog foreløbig trøste sig med en aftale om, at den ikke bliver smidt på gaden; de flytter først, når nye lokaler er fundet.

Rygter

Men ingenting ligger fast endnu, fortæller Gunnar Simonsen, der ser oprettelsen af de nye institutioner som en proces, hvor det hele flytter sig hele tiden.

Indtil nu har forløbet vakt op-sigt og opstandelse, ikke bare blandt borgere i Mejlby, men også i bystyret i Århus Kommune har den givet politiske dønninger.

Debatten drejer sig på den ene side om naboernes frygt for vold, tyveri m.v. fra de unge nye beboere. På den anden side handler den

om, hvem der har ansvaret for et indledende kiks i sagen: At borgerne intet anede om det kommende nye naboskab, før de fik det at vide af de håndværkere, der i sommer begyndte at renovere huset.

Det afstedkom ifølge Gunnar Simonsen, at der gik "rygter i den" i nogle dage: "Vi skal have de unge fra Volsmose som naboer, og amtet forsøger at holde det hemmeligt," lød det.

Var det kommunen eller institutionen, der havde forpligtelsen til at informere? Skulle der være høring eller orientering af borgerne? Hvornår er det rigtigt at informere?

Det er stadig åbne spørgsmål, men nu er man kommet så langt i dialogen, at det er aftalt, at Århus Kommune, som formentlig bliver storleverandør af unge til institutionen, skal have et medansvar for hele projektet. Hvilke konsekvenser det medansvar konkret skal have, er endnu ikke afgjort.

Derfor vil Gunnar Simonsen heller ikke afvise, at det ender med, at de bliver boende i Mejlby.

En anden mulighed, han peger på, er, at institutionen flytter i forbindelse med en rocade - altså en byt-og-flyt-løsning.

Fyns Amt vil gerne placere en institution i denne gård i landsbyen Lunde. Men nu vil kommunen lave lokalplan på området. Det betyder i bedste fald en meget langstrakt proces. I værste et afslag.

FOTO: BIRGITTE CAROL HEIBERG

Sorte udsigter

På Fyn har det længere udsigter med overhovedet at få startet. Den ene halvdel af institutionen er der fundet egnede faciliteter til i den lille landsby Lunde, ikke langt fra Ringe Statsfængsel. Men også her protesterer borgerne mod naboskabet. Kommunen har nu besluttet at lave lokalplan på området. Og den har således med vicekontorchef i familieafdelingen i Fyns Amt, *Torben Jørgensens* ord, "fat i den lange ende." Det kan ende med, enten at institutionen får lov til at være der eller det modsatte.

Amtet venter nu på en tidsplan fra kommunen, der kan oplyse, hvornår der kan forventes at ligge en beslutning. Der er ikke noget til hinder for, at det bliver en meget lang proces, og amtet er derfor begyndt at se sig om efter andre eg-

nede lokaliteter. "Det er en rædsom situation at være i. Og det værste er næsten, at i virkeligheden behøver det slet ikke at være et problem at få institutionen til nabo. Vi har flere eksempler på stort set problemfrie naboskaber, f. eks. fra institutionen Egely, som har en lignende målgruppe," siger Torben Jørgensen.

Projekterne

Målsætningen for begge er at give et behandlingstilbud, der med tiden kan spore de unge ind på et normalt ungdomsliv. De unge kan være dømte eller ikke dømte. Institutionerne er ikke lukkede, men vil med en meget tæt personale-normering danne en menneskemur omkring beboerne. Begge vil give de unge et behandlingsforløb, der passer til den enkeltes indivi-

duelle behov. Og begge lægger stor vægt på kontinuiteten i behandlingen; der vil således være både ind- og udslusningsforanstaltninger.

Den århusianske institution har amtet som driftsherre og er udviklet i et samarbejde mellem Århus Kommune, amtet, børn- og ungeinstitutionerne i amtet og Solhaven, der er en institution med særlig erfaring inden for samme målgruppe.

Det fynske koncept er et resultat af et samarbejde mellem Fyns Amt, Ringe Statsfængsel, Kriminalforsorgen på Fyn og Odense Kommune.

Pris pr. plads i begge amter: Omkring en mio. kr. om året. ■

Sikrede døgninstitutionspladser

I Danmark findes ikke ungdomsfængsler, men sikrede døgninstitutionspladser. Det er lukkede pladser beregnet på 15-17-årige. De har tre funktioner:

- erstatning for varetægtsfængsling
- hvis den unge er til fare for sig selv eller andre
- eller til pædagogisk observation.

Som noget nyt kan pladserne også anvendes til egentlig afsoning.

De sikrede institutioner er bemandede af bl.a. socialpædagoger. En egentlig behandling som led i et længere

forløb for den enkelte unge er der ikke tale om.

I 1998 var der i alt 41 sikrede døgninstitutionspladser, fordelt på Sølagert i Frederiksborg Amt, Egely i Fyns Amt, Koglen i Ringkjøbing Amt og Sønderbro i Københavns Amt.

De havde tilsammen 261 anbringelser.

Belægningsprocenten var i gennemsnit på 72.

I gennemsnit tilbragte den enkelte unge 41 dage på institutionen.

Pris pr. plads pr. år: Knap 1 mio. kr.

Spareråd

Skift kontorstole - eller skift teleselskab

Besparelser er et spørgsmål om mod. Mod til at tænke anderledes, være anderledes og ikke mindst modet til at sidde anderledes.

For eksempel på to sodavandskasser.

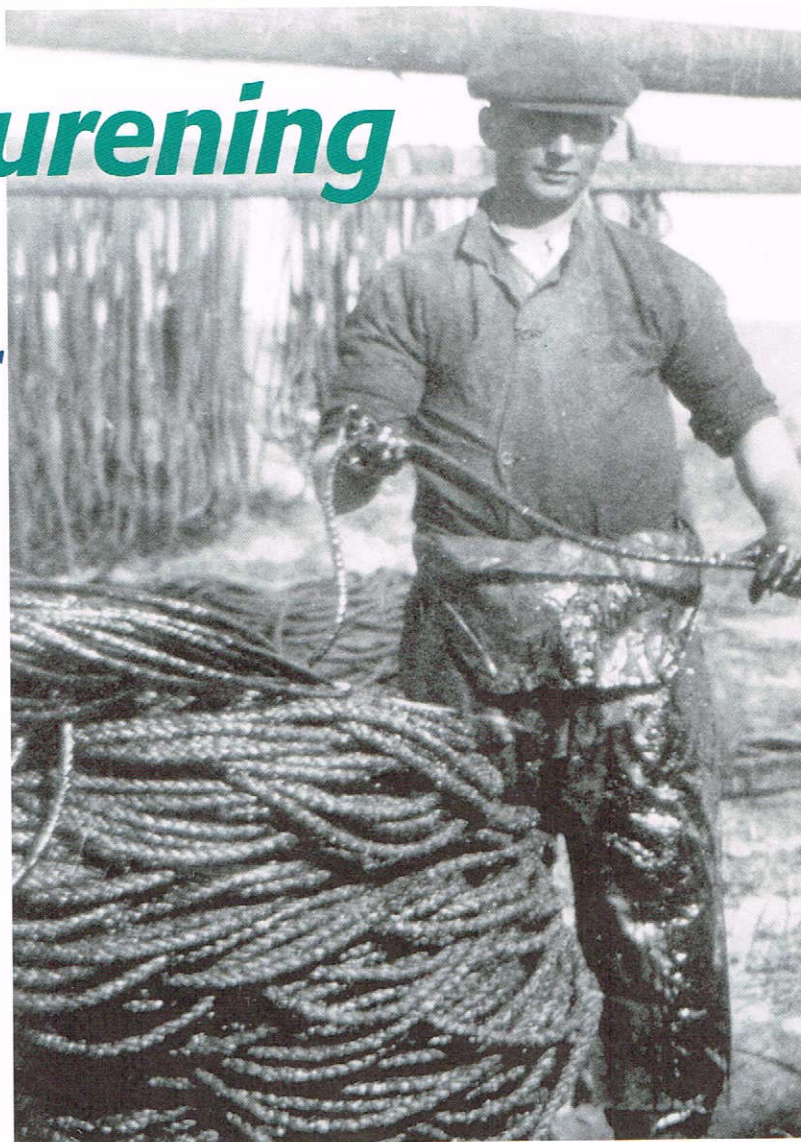
Meen... er dine kolleger ikke lige så modige som dig, er der en anden mulighed. Skift til SONOFON. Her kan du ringe billigere både mobilt og på fastnettet. Det viser SKI's nye rammeaftale. Og vi beviser det gerne. Ring 72 12 99 11 og få et møde med en af vores konsulenter til den offentlige sektor.

Nordjyllands Amt:

Ny lov om jordforurening vælder alle beregninger

Amtet vil med en konference forsøge at skabe fodslag i administrationen af den jordforureningslov, der træder i kraft til nytår. Loven pålægger amterne at opspore nye former for forurening, og den opfordrer dem til at indføre billigere oprydningmodeller

Af Anne Grete Nielsen

Det var et tilfælde, der i begyndelsen af i år fik Nordjyllands Amt på sporet af tjæregrundene. En tidligere Skagenfisker fortalte, at han havde stået i tjære til anklerne, da han for 30-40 år siden var med til at tjære garn (Arkivfoto: Lokalsamlingen i Skagen).

Teknikerne i Nordjyllands Amt har prøvet det før. Hver gang, de mener at have skaffet sig overblik over jordforureningen i regionen, vælder beregningerne. Denne gang er de væltet totalt, og det skyldes to sammenfaldende begebenheder: Opdagelsen af 900 muligt tjæreforurenede grunde – og vedtagelsen af en ny jordforureningslov. Førstnævnte rammer planlægningen lokalt, men sidstnævnte har konsekvenser for alle amter. De skal fra nytår op-

spore langt flere forurenede grunde end hidtil, og de skal indføre mere differentierede – og billigere – former for oprydning. Hvad får det af konsekvenser, for amterne og for ejerne af de forurenede grunde? Og hvordan sikres det, at grundejerne er lige for loven – uanset i hvilket amt, de bor?

Det bliver nogle af de centrale spørgsmål på en interamtslig konference 12. november i Aalborg. Vært er Nordjyllands Amt, der vil fremlægge beregninger på lovens konsekvenser inden for egne amts-

grænser – plus berette om resultatet af en række møder med Miljøstyrelsen. På møderne har amtets embedsmænd forelagt deres beregninger for kolleger fra Miljøstyrelsen, bl.a. for at dokumentere, at loven ikke som forudsat er omkostnings-neutral for amtet. De nordjyske tal viser, at det vil blive meget dyrt at opspore og undersøge de nye former for jordforurening. Og det vil blive ekstremt dyrt at rydde op. Så dyrt, at de nordjyske politikere har svært ved at forholde sig til tallene.

FOTO: PETER BROEN

Fiskernes tjærepladser er siden udlagt til parcelhusbyggeri. Amtets teknikere har godtgjort, at jorden er alvorligt forurenet af tjære.

Grundejernes situation

På møderne med Miljøstyrelsen er det også blevet diskuteret, hvordan man i praksis udfører en "sundhedsmæssigt forsvarlig oprydning". Det er et meget centralt begreb i vejledningen til amterne, og det har stor aktualitet for ejere af forurenede boliggrunde. De har i dag to muligheder: De kan stille sig i kø til en gratis oprensning – på amtets venteliste – eller de kan melde sig til den såkaldte værditabsordning, hvor de mod en egenbetaling på omkring 40.000 kr. får en hurtigere oprydning. I begge tilfælde har de udsigt til en total oprydning af deres grund. Det vil i praksis sige, at jorden renses eller fjernes i en meters dybde, hvorefter grunden erklæres forureningsfri.

Der kommer hele tiden nye grundejere til, men der kommer ikke flere penge til oprydning. Det betyder, at ventelisterne bare vokser og vokser, og det er det mønster, amterne nu opfordres til at bryde. De skal rense flere grunde for de samme penge, og det kan lade sig gøre, hvis de kigger nærmere på de forurenede arealers anvendelse. Princippet er, at grun-

dene skal kunne anvendes som hidtil, uden at påføre mennesker sundhedsrisiko. Eller sagt på en anden måde: Forurenet jord, der ikke truer sundheden, skal have lov at blive liggende.

For boligejere vil det kunne betyde, at jorden bliver renses eller fjernet til en vis dybde - f.eks. 30 centimeter - på steder, hvor den er umiddelbart tilgængelig for mennesker. Det vil først og fremmest sige køkkenhaver og bede - og muligvis græsplæner. Den vil ikke blive fjernet under faste belægnings, f.eks. fliser og asfalt. Nordjyllands Amt har bedt Miljøstyrelsen spille ud med nogle retningslinier, f.eks. i forhold til dybde. Forhandlingerne er endnu ikke afsluttet, og Nordjyllands Amt vil på mødet 12. november inddrage de andre amter i drøftelserne. Nordjyderne vil slå til lyd for en nogenlunde ensartet administration af loven, bl.a. af hensyn til grundejernes retsfølelse.

Uanset det endelige resultat, må ejere af forurenede boliggrunde indstille sig på, at de ikke længere kan se frem til en total "frikendelse." Deres grund vil blive renses til en vis dybde, og alt arbejde der-

under - plus under flisebelægninger og asfalt - vil indebære risiko for kontakt med forurenede jord. Den risiko skal både nuværende og kommende grundejere - samt diverse relevante myndigheder - være bekendt med, og derfor skal den fremgå af Kort & Matrikelstyrelsens registre og af tinglysningen. Grunden vil have nogle begrænsninger i anvendelsen, f.eks. kan køkkenhaven og fliserne ikke uden videre flyttes, og den vil være under myndighedernes tilsyn på ubestemt tid.

Amtets situation

Antallet af muligt forurenede grunde er steget voldsomt i Nordjylland. I 1983 lød vurderingen på 270 grunde - alle sammen tidligere lossepladser med kemikaliefald. Herefter fulgte tidligere industrigrunde - det bragte tallet op på 5000. I fjor voksede tallet med 1200 nedlagte benzinstationer - og i år med 900 tjæregrunde. I alt 7100 muligt forurenede grunde.

Forpligtelsen har hidtil bestået i at kortlægge forurening, der er sket ved spild, henlæggelse eller nedgravning i jorden før 1972 (olie-

forurening), 1974 (lossepladser) og 1976 (kemikalieaffald.) Den nye lov udvider amtets forpligtelser, både hvad angår forureningens type og alder. Der er ikke længere nogen "aldersgrænse", hvilket betyder, at de seneste omkring 25 års forurening skal regnes med. Samtidig skal nye typer af jordforurening, f.eks. luftbåren forurening fra trafik eller forbrændingsanlæg, regnes med. Et kvalificeret gæt lyder på, at det vil bringe omkring 1300 forurenede grunde for dagen i Nordjylland. Og det bringer det samlede antal muligt forurenede grunde op på 8400.

Embedsmændene har regnet på, hvad det vil koste at kortlægge, undersøge og rense grundene ud fra hidtidig praksis: Kortlægning af nye forureningstyper: 2 mio. kr. Orienterende undersøgelser af de kortlagte grunde: 39 mio. kr. Kortlægningen kan i princippet udsættes på ubestemt tid og det samme kan nogle af de orienterende undersøgelser, men ikke dem alle. Den ny lov giver nemlig ejere af boliggrunde ret til en orienterende undersøgelse inden 2 år efter kortlægningen. Og hvis alle berørte boligejere i Nordjylland gør brug

af den ret, vil det koste amtet omkring 16 mio. kr. om året - i de næste to år. De penge findes ikke på budgettet.

De grunde, der viser sig at være forurenede, skal herefter igennem en udvidet undersøgelse. Ved udgangen af 1998 ventede 200 nordjyske grunde på en udvidet undersøgelse - men med tjæregrundene og den ny lov er det tal steget til 1175. Det vil koste omkring 185 mio. kr. at undersøge dem til bunds. Og så mangler selve oprydningen. Den vil beløbe sig til omkring halvdanden milliard kroner. Ingen ved, hvor de penge skal komme fra.

Et fælles problem

Formanden for teknik- miljøudvalget i Nordjyllands Amt, *Niels Kristian Kirketerp*, håber, at de svimlende tal fra hans eget amt vækker til eftertanke.

"Det danske samfund har simpelthen ikke råd til at rydde op efter de standarder, der hidtil er fulgt. Vi må til at være meget mere pragmatiske og koncentrere indsatsen om de arealer, hvor grundvandet er truet - eller hvor der er sundhedsmæssig fare," mener *Niels Kristian Kirketerp*.

"I dag fjerner vi en masse jord, der reelt ikke udgør nogen risiko. Det kan være jord, der ligger under befæstede arealer eller jord, der indeholder meget stabile stoffer, f.eks. tjære og visse tungmetaller. De stoffer udgør reelt en meget lille risiko, og den risiko skal vi måske lære at leve med," mener udvalgsformanden. Han mener også, at grænseværdierne skal tages op til vurdering.

"Grænseværdierne er i nogle tilfælde sat så lavt, at de kan virke hysteriske. Efter min opfattelse burde de ændres, så de stemmer mere overens med virkeligheden - og med den eksisterende viden om stoffernes farlighed."

Han håber, at mødet med de andre amter vil føre til en fælles strategi.

"Vi har følt os temmelig meget alene med problemerne omkring de tjæreforurenede grunde. Men jeg tror, det er ved at gå op for alle, at jordforurening ikke er et specielt nordjysk problem. Det er i høj grad et fælles problem, der kræver fælles løsninger." ■

Anne Grete Nielsen er freelance journalist.

Få dine Danmarks amtsråd indbundet

Håndhæftet til 300 kr.
pr. bind excl. moms
og forsendelse

Send samtlige 1999 numre og
rekvisition til:

DANMARKS AMTSRÅD
DAMPFÆRGEVEJ 22,
POSTBOX 2593,
2100 KØBENHAVN Ø

Statsdrevne områder viser store udsving i effektivitet

Statens egne ansvarsområder klarer sig på ingen måder bedre end dem, der varetages af kommuner og amter. Det viser Finansministeriets budgetredegørelse

Af Rasmus Vigen

Finansministeriets "Budgetredegørelse 99" er på gaden. Den tager redeligt og let forståeligt fat på diskussionen om de kommende års udfordringer for den offentlige sektor under temaet effektivitet og udgiftsstyring. I år er der desuden taget fat på såkaldte benchmarkinganalyser af fire velfærdsområder: Arbejdsformidlingen, politiet, folkeskolen og førtidspensionsområdet. Redegørelsen indeholder et væld af gode og overraskende oplysninger.

Det er interessant at se, at de kritiske røster, som siger, at hvis blot amternes opgaver blev varetaget af staten, så ville alting blive mere ens, effektivt og mindre dyrt, bliver godt og grundigt tilbagevist.

Ser man på de statslige områder, AF og politiet, er der nemlig store forskelle på service og effektivitet rundt om i landet. Store forskelle, som i mange tilfælde koster penge, og som viser, at træerne ikke vokser ind i himlen, blot fordi staten har ansvaret.

Benchmarkinganalyserne har søgt at afdække forskelle i, hvad offentlige institutioner får ud af indsatsen på de enkelte områder. Formålet er, som der står i budget-

redegørelsen, at få ressourcerne til at række længere ved at forbedre produktiviteten og effektiviteten. Velfungerende offentlige organisationer, der udnytter de tildelte ressourcer effektivt, løser opgaverne til de lavest mulige omkostninger. Men det er kun en side, for fordelingen og prioriteringen af efterspørgselen på tværs af udgiftsområderne bliver en anden stor udfordring i de kommende år.

Penge at spare i Arbejdsformidlingen

Arbejdsformidlingen har siden 1993, på grund af arbejdsmarkedsreformen 1993/1994, været under løbende forandring. Bl.a. har faldende ledighed og stigende beskæftigelse i de senere år krævet nye tilpasninger. AF koster godt 1 mia. kr. om året med mere end 2.300 årsværk.

På forhånd er der ikke grund til

De bedste præstationer findes hovedsageligt blandt politikredsene på Vestfyn, i Sønderjylland samt i Midt- og Vestjylland.

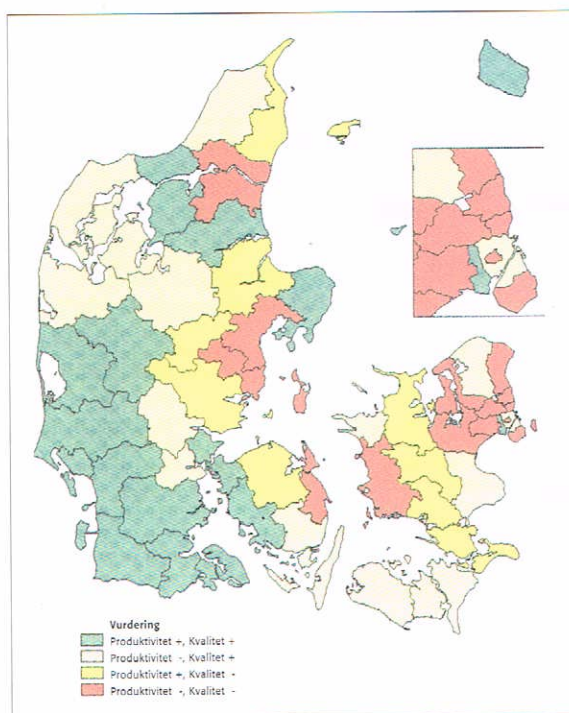

ILLUSTRATION FRA BUDGETREDEGØRELSE 99

Et barn får ikke nødvendigvis en god uddannelse, selv om kommunen har postet mange penge i sit skolevæsen. Hvad der virkelig betyder noget, er forældrenes baggrund, indtægt og støtte.

FOTO: JØRGEN SCHULTE

at tro, at ændrede regler skulle påvirke omkostningerne meget forskelligt i de enkelte AF-regioner, men analysen viser, at udviklingen i produktiviteten i 1995-98 har været forskellig fra region til region. Analysen viser, at der ikke er sammenhæng mellem service og omkostningsniveau. Tværtimod har nogle af de kontorer, der bruger færrest penge også den højeste service.

Ringkøbing, Nordjylland, Viborg og Fyn har været mest produktive, og analysen viser, at hvis alle regioner havde klaret sig lige så godt, ville den samlede lønsum i AF kunne være reduceret med ca.

10-13 pct. samtidig med uændrede serviceydelse.

Analysen viser desuden, at der muligvis er basis for yderligere forbedringer i produktiviteten selv i de mest produktive regioner - det ses bl.a. på, at denne produktivitet på landsplan er uændret i 1998 i forhold til 1995. Kravet til offentlige institutioner er en vækst i produktiviteten med 2 pct. om året.

10 pct. mere politi

Politiet har 13.000 ansatte og er statens største driftsområde med et budget på 5.3 mia. kr. Benchmarkinganalysen viser (med

en vis usikkerhed), at der er store variationer i politikredsens produktivitet. Ingen kredse er gode til alle opgaver, og få kredse ligger i bund på alle aktivitetsområder. Der er tilsyneladende størst mulighed for forbedringer i kredsene i og omkring hovedstaden.

Ikke desto mindre viser analysen klart, at hvis alle kredse bliver lige så produktive som de bedste, er der mindst 10 pct. at hente. Det er således muligt at forbedre politiets service inden for de givne ressourcer ved at skabe en mere ensartet indsats i alle kredse.

Noget tyder i øvrigt på, at produktivitet og effektivitet hænger

sammen, idet de kredse, der yder mest, tilsyneladende også leverer den bedste kvalitet. Politiets produktivitet synes at være steget svagt fra 1996 til 1998, men der er samtidig blevet et større svælg mellem de mest og mindst produktive kredse. Det giver grobund for udveksling af erfaringer mellem kredsene.

Elevens baggrund har størst betydning

Folkeskolen er et af de tungeste udgiftsområder for kommunerne. Udgiften pr. elev svinger ganske betydeligt fra kommune til kommune - alt afhængigt af, hvordan den enkelte kommune eller skole har valgt at tilrettelægge undervisningen inden for de rammer der på forhånd er udstukket af Undervisningsministeriet.

Størrelsen af ressourcerne garanterer ikke automatisk for bedre kvalitet i folkeskolen, men afhænger i høj grad af organisering, lærerforudsætninger m.v.

Budgetredøgørelsens analyse kobler anvendelsen af ressourcerne direkte sammen med elevens videre forløb - om eleven tager 10. klasse, om der går i gang med og opnås en ungdomsuddannelse, om eleven tager en videregående uddannelse, og om eleven har været arbejdsløs.

Flere ressourcer er ikke en garanti for at eleverne klarer sig bedre. Men der er en lille sandsynlighed for, at et stort ressourceforbrug gør, at eleven fortsætter i 10. klasse, starter på og opnår en ungdomsuddannelse.

Men det har tilsyneladende meget lidt betydning for, om eleven

forlader folkeskolen i utide, hvor mange prøver eleven tager ved grundskolens afslutning, om eleven afbryder en ungdomsuddannelse, om eleven vælger gymnasiet frem for andre ungdomsuddannelser, om eleven senere starter en videregående uddannelse, og i hvilket omfang eleven er arbejdsløs efter afsluttet uddannelse.

Langt større indflydelse på elevens videre forløb er f.eks. forældrenes uddannelse, indtægt, formue, samlivsforhold, bolig og søskende samt ledigheden og uddannelsesniveaue i kommunen. De kommunale udgifter er af mindre betydning.

Mange får førtidspension uden aktiveringstilbud

272.000 personer, eller 7,8 pct. af befolkningen i alderen 18-66 år, modtog ved årsskiftet 1998/1999 førtidspension. Det er den største og dyreste af de offentlige overførselsindkomster til personer i den erhvervsaktive alder. Det forventes, at førtidspensionerne i 1999 løber op i 28,8 mia. kr.

Antallet af førtidspensionister er siden 1995 kun øget med 1.400 personer. I de foregående 11 år steg antallet med 47.000. Opbremsningen skyldes bl.a., at der er sket en udligning af forskellene i kommunernes tilkendelseshyppighed. Især kommuner i Vestjylland og på Bornholm har bremset op.

Alligevel er der fortsat meget store forskelle på de enkelte kommuner. Især kommuner i Syd- og Vestjylland, Vestsjælland og enkelte kommuner på Lolland-Falster gør,

at der i 1998 er blevet tilkendt førtidspension til næsten 5.000 flere (ud af 19.000 i alt), end hvis man havde fulgt de "skrappe" kommuners kurs.

Knap 15 pct. af de nye førtidspensionister mente i 1996/97, at de kunne påtage sig et arbejde på normale vilkår, mens 1/3 mente, at de kunne arbejde under særlige vilkår.

Kun hver tredje af dem, der fik førtidspension i 1998, havde deltaget i aktivering eller revalidering i de seneste fem år.

Det er interessant, at jo ældre en førtidspensionist er, desto færre har deltaget i aktivering - det på trods af at pensionsloven ikke har særlige bestemmelser om dette.

Kun 58 pct. af de 18-49 årige, som formodes at have halvdelen af deres erhvervsevne i behold, har deltaget i aktivering, revalidering eller lignende inden for de seneste 5 år før tilkendelse af pension.

Især i hovedstadsområdet, på Vest- og Sydsjælland og Lolland-Falster er der særligt mange kommuner, som sjældent giver aktiverende eller revaliderende tilbud for tilkendelse af førtidspension til denne gruppe. ■

Forebyggelse *forpligter*

Sundhedsministeren vil forbedre sundheden ved at styrke det forebyggende arbejde. Amterne er positive, men det kniber med at få de flotte erklæringer omsat til konkret handling, når det drejer sig om amternes egne medarbejdere

Af Claus Midjord

Kort før sommerferien fremlagde sundhedsminister Carsten Koch (S) et ambitiøst og 10-årigt program til forbedring af den danske folkesundhed. Udspillet kom, efter at talrige undersøgelser har påvist, at det står sløjt til med sundheden herhjemme. Vi dør for tidligt, og alt for mange danskere er plaget af alvorlige og langvarige sygdomme. Derfor er der brug for at styrke den sundhedfremmende indsats, mener ministeren, der blandt andet peger på, at arbejdspladserne skal inddrages mere aktivt i det forebyggende og sundhedsfremmende arbejde. Det drejer sig ikke kun om at indføre en ryge- og alkoholpolitik, men også om f.eks. sund kantine, motionsrum, forebyggelse af stress og hjælp til medarbejdere i krise.

Sundhedsministerens udspil er blevet positivt modtaget i amterne, der betragter programmet som et godt fundament for det fremtidige arbejde. Men hvordan lever amterne selv op til målsætningen om at have et sundt arbejdsmiljø? Er den amtskommunale sektor en god rollemodel for andre arbejdspladser, eller optræder amterne snarere i rollen som en stor-rygende far eller mor, der med høj- og hæs-røst advarer deres børn mod tobakrygningens ulyksaligheder.

Det spørgsmål har Danmarks amtsråd forsøgt at kaste lys over

ved at spørge en række forebyggelseskonsulenter rundt om i amterne. Samtalerne afslører, at der hersker et højt uensartet arbejdsmiljø på amtsgårdene og rundt om på sygehuse og i de amtskommunale institutioner. De fleste har en mere eller mindre velformuleret ryge- og alkoholpolitik, og der er som regel også mulighed for at købe en grøn ret i kantinerne. Men går vi herudover, må det amtskommunale arbejdsmiljø nærmest betegnes som spredt fægtning, præget af tilfældigheder, og uden at nogen har et samlet overblik over de initiativer, der sættes i værk. Og det er et problem for amternes troværdighed, mener forebyggelseskonsulenterne.

“Vi skal hjælpe andre arbejdspladser med at være sunde, og så er det naturligvis ikke så godt, hvis vi ikke har fejlet for egen dør først”, siger forebyggelseskonsulent Margit Rasmussen, Storstrøms Amt.

“Men sundhedsfremme er først og fremmest et ledelsesproblem. Det er fra toppen i en organisation, at niveauet bliver lagt. Derfor må lederne vise vejen. Jeg har f.eks. ofte konstateret, at rygepolitikken på et sygehus alene afhænger af afdelingssygeplejersken. Hvis hun ryger, findes der som regel ingen rygepolitik, men hvis hun ikke ryger, har man en rygepolitik. Det samme mønster kan konstateres i private virksomheder.”

I sundhedsplanen for Sønderjyl-

lands Amt står der direkte, at amtet skal være et forbillede på sundhedsområdet. Men det kan nok knibe en hel del, erkender sundhedskonsulent Susanne Gyldenhof.

“Meningen er jo, at vi skal fremstå som troværdige, når vi tager ud på andre arbejdspladser for at fortælle om sundhed og trivsel. Men her må vi sige, at det lever vi ikke op til i dag.”

Hendes kollega Kurt Æbelø Madsen forklarer problemet på denne måde.

“Jeg har mødt virksomheder uden for amtet, hvor man prioriterer det forebyggende arbejde højere end hos os. Og det er naturligvis et problem, fordi vi er i rollemodeller for andre, hvadenten vi vil være det eller ikke. At være en rollemodel er ikke noget man vælger. Det er noget man bliver anbragt i som en konsekvens af arbejdets karakter.”

Politisk valg

I Københavns Amt vurderer forebyggelseskonsulent Vibeke Winther, at det sundhedsfremmende arbejde lider af for lav politisk prioritering. Det går ud over indsatsen både over for borgerne og over for amtets egne medarbejdere.

“Man kan sige, at der ikke er ef-

FOTO: JØRGEN SCHVITTE

Danskerne lever usundt. Det skal amterne være med til at rette op på. Men kan amternes egne kantiner bruges som rollemodel?

terspørgsel efter forebyggelse. Borgerne møder jo ikke op på amtsgårdene og siger, at nu vil de "sundhedsfremmes". De møder op og siger, at nu vil de opereres, eller nu vil de have en institutionsplads til deres udviklingshæmmede barn. Derfor bliver den slags akutte og konkrete problemer prioriteret højere end den langsigtede indsats. Det er forståeligt, at det er sådan, men det kan på lang sigt blive kostbart," siger Vibeke Winther.

Sundhedskonsulent *Ragnhild Lindsø*, Vestsjællands Amt, har den samme vurdering.

"Vi kan i dag se, hvordan bestemte sygdomme bliver opprioriteret, fordi de er interessante for medierne. Det gælder f.eks. kræft, der er meget i fokus, hvorimod andre områder ikke får den store bevågenhed. Det problem rammer også forebyggelsen, der ikke giver de store overskrifter."

Ragnhild Lindsø mener, at den forebyggende indsats lider af forældede forestillinger, og at der mangler ambitioner på området.

"Det er en vigtig pointe, at amterne selv skal leve op til sundhedskravene. Vi må fremstå som troværdige, og det kan vi kun, hvis vi selv går foran. På det punkt kunne jeg ønske mig, at Amtsrådsforeningen fik mulighed for at

spille en mere aktiv rolle. Der er brug for et fælles referencepunkt, hvor forebyggelseskonsulenter og andre kan diskutere faglige spørgsmål og udveksle erfaringer, når det drejer sig om forebyggelsen. Her kunne Amtsrådsforeningen virke som katalysator og inspirator for arbejdet ude i amterne. Og jeg vil advare mod den opfattelse, at man ikke kan gøre noget, hvis ikke der er afsat en større portion penge til formålet. Det handler ikke om penge, men om at der er vilje til at gøre noget effektivt ved problemerne," siger Ragnhild Lindsø, der tilføjer, at der indholdsmæssigt ikke er meget nyt i sundhedsministerens program.

"Og det er ikke fordi, der er noget i vejen med programmet. Vi ved jo alle, hvad det handler om, nemlig at danskerne ryger, drikker og spiser for meget. Derfor kan folkesundheden kun forbedres, hvis vi hjælper folk med at ændre vaner," siger Ragnhild Lindsø, der ikke tror, at kampagner er tilstrækkeligt til at flytte de nødvendige hegnspele.

En egentlig regulering kan på visse områder blive nødvendig, mener hun, og peger på, at man kunne starte med at indføre regler om, at alle børn får et krav på at leve i et røgfrit miljø.

Succes med rygeafvænnning

Samtalerne med amtskommunale forebyggelseskonsulenter viser, at initiativer mod tobakken er særdeles udbredte, og at der også er en betydelig succes på området. I Københavns Amt er det således 40 procent af deltagerne fra rygestopkurser, der stadig er røgfri et år efter kursets afslutning. Også Ribe og Nordjyllands amter har prioriteret kampen mod tobakken højt. Det samme gælder Storstrøms Amt, der dog stadig har det højeste antal gravide rygere i landet.

"Der er sket en beskedent fald i de sidste år, men 30 procent af de gravide i amtet er rygere, og det er stadig alt for mange," siger Margit Rasmussen.

Rygepolitikken er især slået igennem på sygehusene, og forebyggelseskonsulenterne er næsten uden undtagelse enige om, at beslutningen fra Skejby Sygehus om at indføre totalt rygestop for de ansatte, vil blive efterfulgt af andre sygehuse. ■

Vort splittede sundhedsvæsen

Nedlæggelse af speciallægepraksis og lukning af små sygehuse er at spare på femøren og lade daleren rulle

Af Alex Heick

Administrativt er sundhedsvæsenet opdelt i en primærsektor og en hospitalssektor. Primærsektoren varetager forebyggelse og behandling af lidelser, der ikke kræver indlæggelse. Hospitalssektoren behandler sygdom, som enten kræver indlæggelse eller specialiseret, apparaturkrævende behandling.

Grænsen mellem de to sektorer er skarp, og de kører delvis parallelle løb, selvom der i de seneste år er sket en vis opblødning. Patienter, der burde gå til egen læge, behandles ofte på skadestuen. De to sektorer har ofte egne laboratorier og røntgenklinikker. Og hospitalslæger kan ikke henvise patienter til speciallægepraksis.

I mange amter administreres de to sektorer helt separat (sygehuse administreres i sygehusforvaltningen og primærsektoren i social- og sundhedsforvaltningen).

De praktiserende speciallæger hører hjemme i primærsektoren. Men social- og sundhedsforvaltningen anser ofte det, de gør for en hospitalsopgave. Og holdningen deles af mange politikere, fordi disse speciallæger økonomisk er private erhvervsdrivende. Der er derfor afstukket snævre grænser

for, hvor mange praktiserende speciallæger man vil have, og for hvor meget hver enkelt speciallæge må tjene. Utilbørlig effektivitet straffes økonomisk.

Man skulle ikke tro det, men generelt mangler amterne samlet overblik over deres sundhedssektor.

Dette er givetvis et provokerende udsagn, - ikke mindst i dette blad. Så lad mig forklare nærmere.

Amtsrådenes politikere savner detailviden, og de, der har den fornødne detailviden, sidder på den ene eller den anden side af sundhedsvæsenets Berlinmur uden viden om, hvad der foregår på den anden side. Det gælder også H:S, som slet ikke omfatter primærsektoren.

Det overses derfor, at mange af de sygdomme, der er længst ventetid på behandling af i sygehussektoren, med fordel kunne behandles billigere i speciallægepraksis.

Dyrt og billigt i sundhedssektoren

Med det nye DRG system er det blevet muligt at få et indtryk af, hvad forskellige typer behandling koster på et sygehus.

Nedennævnte runde tal (der er

fra forrige år) rummer flere slags usikkerhed, men giver dog indtryk af størrelsesordenen af diverse beløb. (Tallene fra speciallægepraksis er sygesikringens takst i runde tal. Som talgrundlag for det lille sygehus, centralsygehuset og universitetssygehuset er (arbitrært) valgt produktivtetsindeks for Brovst, Hjørring og Ålborg sygehuse. Indeks er siden ganget med DRG prisen (1). Beløbene for privatsygehus er oplyst telefonisk):

- Lyskebrok behandlet i speciallægepraksis 1.400 kr
- Lyskebrok behandlet på et lille sygehus 6.600 kr
- Lyskebrok behandlet på centralsygehus 10.800 kr
- Lyskebrok behandlet på universitetssygehus 13.700 kr
- Lyskebrok behandlet på privatsygehus (Hamlet) 8.500 kr
- Åreknuder (stella venosa) beh. i speciallægepraksis 2.200 kr
- Åreknuder behandlet på lille sygehus 16.500 kr
- Åreknuder behandlet på centralsygehus 17.100 kr
- Åreknuder behandlet på universitetssygehus 27.900 kr
- Åreknuder behandlet på privatsygehus (Hamlet) 18.000 kr

- Grå stær behandlet i speciallægepraksis 6.000 kr
- Grå stær behandlet på universitets sygehus 17.200 kr
- Grå stær behandlet på privatsygehus (Danmark) 9.800 kr
- Knæledskikkertundersøgelse i speciallægepraksis 1.800 kr
- Knæledskikkertundersøgelse på centralsygehus 9.600 kr
- Knæledskikkertundersøgelse på universitetssygehus 10.400 kr
- Knæledskikkertundersøgelse på Hamlet 13.500 kr

Tallene er som sagt et par år gamle og ikke ubetinget sammenlignelige. Alt er ambulært i speciallægepraksis. Offentlige sygehuse har akut vagt med i prisen. Sammedagskirurgi er ikke fuldt medregnet i DRG-analysen. På universitetssygehus har man forsknings- og undervisningspligt, og det er ofte komplicerede tilfælde, der indlægges her. På privathospital inkluderer behandling et døgn indlæggelse og fysioterapi.

Desuden er DRG-analysen overhovedet ikke beregnet til dette formål, så tallene skal tages med et groft gran salt. Trods disse mange saftige forbehold er tallenes størrelseorden dog formentlig nogenlunde korrekt, og de bør derfor give anledning til eftertanke.

Manglende overblik

Tallene har efter min mening kun en eneste forklaring, nemlig, - at ingen i amterne har samlet overblik over sundhedssektoren. Værsgo og modsig mig!

Hidtil har feltråbet for planlægning i sundhedssektoren heddet „centralisering“. Og det er glimrende, når det drejer sig om specialiseret, ressourcekrævende eller forskningstung behandling.

Men ovennævnte tal sår efter min vurdering tvivl om visdommen bag nedlæggelse af små sygehuse og benyttelse af centralsygehuse og universitetssygehuse til at løse venteliste-problemer for almindelige sygdomme.

Det er nemlig billigere at behandle de almindeligste sygdomme på et lille sygehus end på et stort. Og hvis det kan ske forsvarligt, er det endnu mere økonomisk at lade dem behandle i speciallægepraksis.

Konklusion: Man bør begynde at se sundhedsvæsenet som et samlet hele. De praktiserende speciallæger er ikke blot et levn fra fortiden, men er en driftsøkonomisk særdeles fornuftig institution.

Når udviklingen i dag går den anden vej, nemlig at stadig flere speciallægepraksis nedlægges, er forklaringen udelukkende manglende overblik.

Eksempelvis har man i et større amt uden for København på en neurologisk afdeling landets længste venteliste.

En trediedel af patienterne på ventelisten kunne sandsynligvis færdigbehandles i specialpraksis for en trediedel af det beløb, som det koster at udrede i hospitalsregi.

Hvad er så forklaringen på, at den sidste neurologiske speciallægepraksis er sløjftet? Manglende overblik.

Det er lettest for patienten og billigst for skatteborgeren, når behandling foregår på det mest perifere sted i sundhedsvæsenet, hvor behandlingen er kompetent og forsvarlig.

Det vil ofte være i speciallægepraksis eller på et lille sygehus.

Samarbejdet mellem sygehuse og praktiserende speciallæger kunne styrkes ved at etablere sundhedscentre ved sygehuse, hvor praktiserende læger og speciallæger kunne tilbydes konsultationslokaler med adgang til sygehusets serviceafdelinger (2). Dette ville medføre samdriftsfordele og styrke især mindre sygehuses behandlingstilbud.

Hvis man nedlægger speciallægepraksis og små sygehuse, forsvinder de her behandlelige patienter ikke pist væk i en bermudatrekant.

De skal i stedet behandles et andet sted til den dobbelte pris.

Nedlæggelse af speciallægepraksis og lukning af små sygehuse er at spare på femøren og lade daleren rulle. ■

Alex Heick er overlæge ved centralsygehuset i Holbæk.

Referencer:

- 1) Sundhedsministeriet. *Måling af sygehuses produktivitet. En DRG-analyse for Nordjyllands Amt. København: Nyt Nordisk Forlag Arnold Busk, 1995.*
- 2) Heick A. *Sundhedens pris. København: Rhodos 1995*

Lad os tage den en gang til for Uffe Thorndal

Udlicitering kræver seriøst forarbejde og gennemtænkt planlægning

Af Lars Løkke Rasmussen

I nummer 15/1999 af Danmarks amtsråd skriver det konservative amtsrådsmedlem Uffe Thorndal (UT), at troen på udlicitering nogenlunde svarer til at arbejde for medvind på cykelstierne.

Nu ved jeg ikke med sikkerhed, om medvind på cykelstierne er en konservativ mærkesag. Men jeg kan læse ud af de konservatives forslag til finanslov for 2000, at udlicitering er et redskab, som de konservative stærkt anbefaler.

Lad mig citere: "Vi mener dog, at amter og kommuner kunne få mere for pengene, hvis man havde viljen til at gøre op med vanetænkningen og de forældede styringsformer. Hvis man for alvor tog fat på udliciteringen af driftsopgaverne."

UT kalder udliciteringsdebatten forældet. Men UT er åbenbart en af de, der ifølge det konservative oplæg ikke har viljen til at gøre op med både vanetænkningen og de forældede styringsformer.

Men lad os tage den én gang til for Prins... Uffe Thorndahl.

Min klare holdning er, at kommunal udlicitering er en sag, som skal besluttes lokalpolitisk. Den skal ikke styres fra centralt hold.

Kommunal udbudspolitik

Men jeg er også af den opfattelse, at de bedste resultater opnås ved seriøst forarbejde og gennemtænkt planlægning. Sådan forholder det sig også med udlicitering, og derfor bør kommunerne forpligtes til at formulere en udbudspolitik. Det er altså den enkelte kommune, der skal lave spillereglerne, men laves – det skal de. Det er også afgørende, at man foretager sig en lang række overvejelser, inden man påbegynder udlicitering. Og det er vigtigt, at formuleringen af en udbudspolitik involverer politikerne mest muligt for at fastlægge en linie i arbejdet med udlicitering.

Det er for mig at se vigtigt, at opgaverne sendes i udbud for at teste prisen på den pågældende ydelse. Resultaterne af udbudet vil være afgørende for, om opgaven skal udliciteres. Det er klart, at der ikke skal udliciteres, hvis det ikke medfører forbedringer – pris- og kvalitetsmæssigt.

Jeg kan finde mange eksempler på kommunale områder, der er blevet forbedret ved udlicitering, men det er givet, at der også kan findes eksempler, der viser det modsatte. Spørgsmålet er bare, om

det ikke ville være forkert at anvende dette som argumentation mod udlicitering. Arbejdet med udlicitering skal fortsættes, og jo grundigere dette arbejde gøres, jo bedre vil resultaterne utvivlsomt blive.

Hvis vi ønsker at opnå de virkeligt store besparelser på udliciteringsområdet, skal vore bestræbelser intensiveres i de kommende år. Arbejdet kræver en seriøs indgangsvinkel, hvor pris og kvalitet er afgørende for, hvem der skal producere ydelsen. ■

Lars Løkke Rasmussen er amtsborgmester i Frederiksborg Amt.

Debat-indlæg

til »Danmarks amtsråd« modtages med glæde. Indlæggene bør være så kortfattede som muligt og må ikke overskride 3000 enheder (50 linier med 60 anslag pr. linie). Brug e-mail, da@arf.dk, eller send en dos-formatet diskette. De førende tekstbehandlingsprogrammer kan bruges. Vedlæg venligst et billede i pasfotoformat.

Fra klient til borger

Københavns Amt er i fuld gang med at realisere sin udviklingsplan på handicapområdet

Af Vibeke Storm Rasmussen

Byggekranterne svinger, og snart slår amtet dørene op for endnu et nybygget tilbud til amtets psykisk udviklingshæmmede og mennesker med autisme.

Københavns Amdsråd lancerede i 1997 en udviklingsplan for botilbud til udviklingshæmmede. En plan, som vi selv betragter som meget ambitiøs. Vi er nu i fuld gang med planen og er ved at bygge seks nye botilbud til denne gruppe af mennesker.

Samtidig bygger vi om og moderniserer på det gamle institutionsområde på Kellersvej og Bank-Mikkelsens Vej i henholdsvis Søborg og Gentofte.

Når vi er helt færdige, kan vi tilbyde alle vores brugere en personlig bolig, som opfylder tidens krav. Alt sammen indrettet og tilrettelagt, så det er handicapvenligt og opfylder deres særlige behov. Beboerne har selv været med til at udforme de nye boliger.

Brugerne med på råd

Da amtsrådet besluttede at bruge 280 mio. kr. på at udvikle handicapområdet, var det ikke kun de fysiske rammer, vi havde fokus på. Det var også vores måde at gøre og se tingene på, vi ville udvikle. Hvordan sørger vi for, at brugerne får indflydelse på deres dagligdag og liv, hvordan sørger vi for hele tiden at kvalitetsudvikle både vores faglige viden og vores tilbud?

Hvordan skaber vi livskvalitet i hverdagen?

Vores udgangspunkt var, at vi alle har brug for vores egen bolig, hvor vi kan lukke døren og være os selv. Det gælder selvfølgelig også for udviklingshæmmede og mennesker med autisme. Forskellen er blot, at deres boliger skal bygges og indrettes, så de kan få den støtte og hjælp, de har brug for. Så da vi gik i gang med udviklingsplanen, var det naturligt at spørge brugerne eller deres pårørende, hvordan de kunne tænke sig at bo. Hvilke forventninger havde de til deres nye hjem?

Beboerne og deres pårørende har været konstruktive og aktive partnere i de grupper, der både har planlagt og styret byggeriet. Nogle steder har det eksempelvis betydet, at beboeren har fået ringeklokke på sin dør. En lille ting, javel, men selvfølgelig en helt naturlig måde at afgrænse sin bolig og sit privatliv på. Naturligt for alle – også for udviklingshæmmede. Mange andre har også syntes, det var vigtigt at få et køkken/alrum, hvor de kan lave mad sammen.

Lad os udveksle erfaringer

Vi fokuserer i det hele taget meget på at opsamle viden og udveksle erfaringer om arbejdet på handicapområdet. Mange steder foregår der nogle rigtig gode og spændende ting i vore bo- og dag-

tilbud for udviklingshæmmede. Som Medieprojektet Radio Råstof, hvor udviklingshæmmede laver radio, og på den ene side lærer en masse nyt og på den anden side skaber nogle - synes jeg - rigtig gode programmer for andre udviklingshæmmede og for mange af os andre. Men jeg er ikke bleg for at sige, at vi også på andre områder skal blive bedre til at se værdien af vores arbejde, og de gode resultater vi får. Derfor vil vi arbejde hårdt på, at den viden vi har, samles op og bliver brugt på kryds og tværs af de enkelte bo- og dagtilbud, gerne i samarbejde med kommunerne og andre amter.

Vi er, som politikere, forpligtet til at sørge for vores svage medborgere. Det siger loven - og det siger min egen samvittighed. Det handler både om at tage brugernes mening alvorligt og om at udvikle medarbejdernes kompetencer, og dermed fastholde dem som en vigtig ressource i amtet. Men jeg synes faktisk også, at vi har gang i en udvikling, der peger i den rigtige retning. Og det er min opfattelse, at brugere, pårørende og personale har lyst til at være en del af den spændende proces, selv om forandringerne af og til betyder uro og usikkerhed. ■

Vibeke Storm Rasmussen er amtsborgmester i Københavns Amt.

Nye impulser i sygehusledelse

Hørsholm Sygehus bliver "frisygehus", men på andre betingelser end de oprindeligt tænkte

Af Per Seerup Knudsen

Spænding og forventning er den umiddelbare reaktion på amtsrådets aktuelle beslutning om at etablere ét af amtets sygehuse under en særlig ledelsesform. Frem til den endelige beslutning om igangsætning har følelserne ellers været mange. - Afstandtagen, for-elskelse, bureaukratisering, udemokratisk, opgivende - alt efter partitilhør og om partiet var med i det budgetforlig, som for et år siden satte det hele igang som et økonomisk eksperiment.

Fra starten omtales projektet som et frisygehus, men kun få var klar over, hvad sygehuset skulle være fri for. Det indgik imidlertid i idegrundlaget, at alt skulle kunne sælges - hvis økonomien tilsagde det. Mursten, afdelinger, personale, ydelser!

Frigjort af budgetsituationens tidspres er resultatet blevet anderledes. Også fordi Socialdemokratiet var afvisende over for at bruge sygehuset som økonomisk eksperiment. Fokus er nu på patienterne. At give en bedre behandling. At skabe intern organisationsudvikling.

Og ud fra grundholdningen om at give en bedre behandling er et flerårigt forsøg "skruet" sammen. Først ved politiske forhandlinger i amtet. Derefter med Indenrigsministeriets positive medvirken.

Bestyrelse for offentligt sygehus
Sygehuset er stadig offentligt, men får en bestyrelse. 3+3+3 fra hen-

holdsvis amtsråd, personale og eksterne. Altså en markant overførsel af beslutningskraft til personalet og til personer udefra, valgt af partierne.

Kompetence afgivet af sundhedsudvalg og økonomiudvalg, så at sygehusbestyrelsen får handlemuligheder inden for driften. Ikke alene den daglige drift, men også i forhold til investeringer, idet vi har reserveret et beløb på 50 mio. kr. til bygningerne.

Samarbejdsudvalg og andre organer overflødiggøres ikke. Derimod betyder det en øget inddragelse af personalet i den overordnede ledelse.

Forventninger synliggøres

Samtidig med etableringen af den nye bestyrelse, samles hovedparten af amtets elektive behandlinger på sygehuset.

Forandringen bruges til at synliggøre ønsket om et mere effektivt og - ikke mindst - et mere behandlingsvenligt sygehus. Tilfredshed hos borgeren er ikke kun et spørgsmål om et godt behandlingsresultat, men også om information, inddragelse og service undervejs.

Bestyrelsen skal simpelthen formulere tilbud om behandling, så at personalet ved, hvilke forventninger der skal leves op til.

Vidensregnskab for personalet
Økonomisk stram kurs og overdragelse af kompetence til "frem-

mede" kunne måske få nogen til at spare på personalets uddannelse. Herved ville amtet risikere at miste viden og faglig kompetence. Det indgår derfor i betingelserne for den nye bestyrelse, at der skal opstilles et uddannelsesmæssigt vidensregnskab for personalet, så at personalets viden ikke er forringet, når forsøgsperioden udløber. En udfordring med perspektiv.

Grundlaget for succes

En flerårig forsøgsperiode med

- afprøvning af nye styringsmetoder i amtsligt regi
- synliggørelse af de sundhedsmæssige forventninger
- inddragelse af personale og andre i ledelsen
- modernisering af gamle sygehusbygninger
- ingen økonomiske eksperimenter i fremmed regi
- uddannelsesmæssigt vidensregnskab for personalet
- sikring af aktindsigt, klagebehandling, sociale krav og servicemål er for mig at se et godt grundlag for succes. Grundideen er ændret undervejs, så glæden over og forventningen til det offentlige sygehus i Hørsholm er stor. ■

Per Seerup Knudsen er gruppeformand for Socialdemokratiet i Fredrikborg Amtsråd.

Brev til Amtsrådsforeningens formand

Lægeuddannelsen - endnu en gang

Kære Kresten

Hvor langt er du kommet i forhandlingerne med undervisningsministeren? Du husker, at generalforsamlingen pålagde bestyrelsen at skaffe sig indflydelse på lægernes grunduddannelse, så de kan blive dygtigere til at tale med deres patienter.

Venlig hilsen

Knud Jacobsen, medlem af Ringkjøbing amtsråd.

Svar fra Kresten Philipsen:

Flere initiativer - endnu ingen resultater

Amtsrådsmedlem Knud Jacobsen, Ringkjøbing Amt, spørger, hvor langt jeg er kommet i forhandlingerne med undervisningsministeren og gør opmærksom på, at generalforsamlingen har pålagt Bestyrelsen at skaffe indflydelse på den lægelige grunduddannelse.

Den lægelige grunduddannelse er blevet drøftet indgående på Amtsrådsforeningens seneste tre generalforsamlinger.

På generalforsamlingen i 1997 blev det besluttet, at Amtsrådsforeningen skulle arbejde for en større formel indflydelse på uddannelsen. Denne beslutning har siden hen udmøntet sig i en række konkrete initiativer.

Amtsrådsforeningen har opfordret undervisningsministeren til at finde en samarbejdsform, der giver Amtsrådsforeningen større formel indflydelse på den lægelige grunduddannelse.

Undervisningsministeriet og Sundhedsministeriet har vedtaget en ny procedure til administrativ forberedelse af beslutningsgrundlaget for fastsættelse af optaget på lægestudiet. Kernen i proceduren er, at Undervisningsministeriets forslag til dimensionering af lægeuddannelsen sendes i høring i

Sundhedsministeriet, Sundhedsstyrelsen og hos sygehusejerne.

Århus Amt har udarbejdet et oplæg om forskningsmetodologi i lægeuddannelsen. Sundhedsstyrelsen har i forlængelse heraf påpeget, at universiteterne og sygehusejerne sammen med de centrale sundhedsmyndigheder bør være ansvarlige for, at der i den lægelige uddannelse sker en tilegnelse af kundskaber, alle læger bør have vedrørende forskningsmetodologi, vidensformidling, erfaringsopsamling og evaluering. Det er forudsætningen for, at patienterne får gavn af den hurtigt ekspanderende viden på det medicinske område.

Amtsrådsforeningen har afholdt et idéseminar om den lægelige grunduddannelse, på initiativ af bl.a. Knud Jacobsen, hvor der blev fokuseret på, hvordan humanistiske elementer kan integreres i uddannelsen.

Humanistisk vægt

Endnu har ovennævnte initiativer ikke ført til sygehusejernes formelle inddragelse i beslutningsprocessen omkring den lægelige grunduddannelse. Som det fremgår, arbejdes der dog på at påvirke udviklingen. Samtidig er det mit

indtryk, at der rundt omkring i landet er taget initiativer til et tættere samarbejde mellem de enkelte uddannelsesregioner og universiteterne i forbindelse med reorganiseringen af lægestudiet og som opfølgning på Evalueringscenterets kritiske rapport "Evaluering af den lægelige kandidatuddannelse" fra december 1996.

Ifølge Knud Jacobsen bør den lægelige grunduddannelse bl.a. sikre, at lægerne bliver dygtigere til at tale med deres patienter. Humanistiske elementer i uddannelsen skal vægtes i forhold til rent lægefaglige kundskaber.

Umiddelbart er det svært at være uenig i, at den lægelige grunduddannelse også skal indeholde humanistiske elementer. Samtidig er det vel de færreste, der mener, at endemålet er en entydig vægtning af humanistiske færdigheder. Det vil altid blive diskuteret, hvor balancen ligger, og derfor vil det være svært nogensinde helt at indfri alles forventninger til den lægelige grunduddannelse, herunder Knud Jacobsens forventninger.

Afslutningsvis skal jeg gøre opmærksom på, at sundhedsministeren sidste år nedsatte en Speciallægekommision, der bl.a. beskæftiger sig med de overordnede spørgsmål omkring forholdet mellem den lægelige grunduddannelse og videreuddannelsen til speciallæge. Kommissionen forventes at afslutte sit arbejde i begyndelsen af år 2000. ■

Praktiserende læger på ambulancevagt

Af Bjarne Kronow

Det er med stor interesse, at jeg har læst artiklerne vedrørende præhospital behandling i Danmarks amtsråd nr. 15 og vil ikke undlade at beskrive den lægestøttede præhospital behandling i Vejle Amt, som måske ikke alle læsere af bladet kender.

De senere år har vi i amtet haft en velfungerende ordning, hvor det er praktiserende læger, der yder den præhospital indsats. Fra 1996 har amtet været dækket af fem praktiserende læger, der er på tilkald 24 timer i døgnet. Vi tilkaldes

til ulykker af enhver art - trafikuheld, arbejdsulykker, fritidsulykker, anafylaktiske chok, livløse børn - og tilkaldes via Falcks vagtcentral efter disponering af politiets alarmcentral. Alle deltagende læger har fået undervisning i præhospital behandling. Fire af os har været på ATLS kursus og fire af os har været i England og fået femdages kursus hos BASICS- British association for immediate care - hvor alt inden for præhospital behandling gennemgås.

Alle lægerne kører i egen bil

med udrykningstilladelse og er forsynet med nødvendigt udstyr til præhospital indsats. I tilfælde af storulykker eller egentlig katastrofe vil vi fungere som KOOL på skadestedet.

Vi tilkaldes årligt til ca. 800 ulykkestilfælde og har derfor en stor skadestedserfaring.■

Bjarne Kronow er ambulance-læge og speciallæge i Almen Medicin.

Salg og vurdering af offentlige ejendomme

Vidste De, at De hos Eriksen Erhverv som amt kan få en rammeaftale omfattende omsætningsbestemt honoraraftale, fuld refusion af vurderingshonorar ved efterfølgende salg inden for 12 måneder, favorable markedsføringsaftaler, prisfastsættelse uden beregning, og fri information om det aktuelle marked for erhvervsjendomme i Danmark.

Sikker vurdering

Eriksen Erhvervs størrelse og sammensætning gør, at De sikre Dem, at den nødvendige ekspertise er tilstede, uanset hvilken type erhvervsjendom, der er tale om. Markedet for offentlige og private erhvervs- og investeringsejendomme er i dag så kompleks, at det kræver en landsdækkende organisation, der er opbygget ethundrede procent med det formål at sælge og udleje erhvervs- og investeringsejendomme.

Eriksen

Erhverv

Eriksen Erhverv A/S
Statsautoriserede ejendomsmæglere og valuarer

... KØBENHAVN ...
Sjælland
Tlf. 33 11 77 99

..... ÅRHUS
Midt og Nordjylland
Tlf. 86 13 99 99

..... KOLDING
Syddjylland og Fyn
Tlf. 76 33 80 99

Internet:
www.eriksen-erhverv.dk
E-mail:
info@eriksen-erhverv.dk

Flest anbragte børn sendes i familiepleje

For første gang opgørelse over private socialpædagogiske opholdssteder

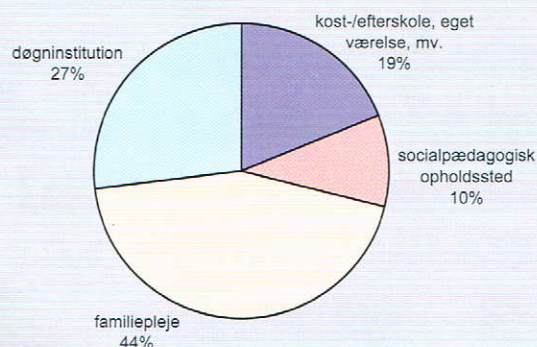
Af Mette Grostøl

Amtsrådsforeningen har for 5. gang udsendt pjecen "Nøgletal på børne- og ungeområdet", som beskriver udviklingen på børne- og ungeområdet fra 1993 til 1998. Pjecen beskriver området på baggrund af oplysninger fra Danmarks Statistik og oplysninger indhentet i samtlige amter og København og Frederiksberg kommuner.

Ved årsskiftet 1997/98 var 11.499 børn og unge anbragt uden for hjemmet. Den største gruppe af børn og unge - lidt over 5.000 - var anbragt i en familiepleje. De øvrige børn og unge var anbragt på døgninstitutioner, socialpædagogiske opholdssteder, kost-/efterskoler, eget værelse mv.

Kommunerne har opgaven med at godkende familieplejere, herunder kollegieværelser. De øvrige anbringelsessteder er i forskellig udstrækning et amtskommunalt ansvarsområde.

Amterne har en forpligtelse til at stille døgninstitutioner til rådighed for børn og unge med særlige behov for støtte. Dette være sig døgninstitutioner til børn og unge med særlige sociale vanskeligheder (normalområdet) og døgninstitutioner til børn og unge med nedsat psykisk eller fysisk funktionsevne (handicapområdet). Amterne og København og Frederiksberg kommuner havde i 1998 henholdsvis 3.055 og 954 døgninstitutioner til anbringelse af børn og unge.

Socialpædagogiske opholdssteder.

Socialpædagogiske opholdssteder er private steder, der er godkendt til anbringelse af børn og unge. Amterne overtog den 1. juli 1998 opgaven med godkendelse af og tilsyn med opholdssteder. Opgaven har tidligere været kommunal. Det er første gang antallet af opholdssteder er optalt på landsplan.

I 1998 var der i alt 2.086 godkendte pladser på socialpædagogiske opholdssteder. Pladser på socialpædagogiske opholdssteder bliver godkendt på baggrund af ansøgning fra private initiativtagere. Stillingtagen til om et opholdssted skal godkendes som egnet tager

ikke udgangspunkt i kapacitet på området, hvilket også forklarer den ulige fordeling af opholdssteder mellem amter.

Kost- og efterskoler.

Fra 1. juli 1998 har pladser på kost og efterskoler, der anvendes til anbringelse af børn og unge som noget nyt skulle godkendes af det stedlige amt. Tidligere har

en godkendelse fra Undervisningsministeriet været tilstrækkelig.

Der er for skoleåret 1998/99 blevet godkendt 995 pladser på efterskoler og 739 pladser på kostskoler til anbragte børn og unge. Derudover har amterne for skoleåret 1998/99 godkendt yderligere 201 pladser på efterskoler uden tilsyn fra Undervisningsministeriet, hvilket er efterskoler under Skolesamvirket Tvind. ■

Mette Grostøl er fuldmægtig i Amtsrådsforeningens social- og arbejdsmarkedskontor.

Anbringelsespladser på børn- og ungeområdet i 1998

	Døgninstitutioner for børn og unge Normalområdet	Døgninstitutioner for børn og unge Handicapområdet	Socialpædagogiske opholdssteder for børn og unge godkendt af det stedlige amt	Efterskoler godkendt af det stedlige amt til anbringelse af børn og unge	Kostskoler godkendt af det stedlige amt til anbringelse af børn og unge
Københavns Amt	392	139	52	0	21
Frederiksborg Amt	173	61	266	39	92
Roskilde Amt	89	58	72	10	0
Vestsjællands Amt	189	80	178	25	175
Storstrøms Amt	73	86	271	345	140
Bornholms Amt	16	5	12	22	0
Fyns Amt	256	81	200	15	194
Sønderjyllands Amt	107	28	200	75	40
Ribe Amt	77	56	38	33	25
Vejle Amt	159	36	195	0	0
Ringkjøbing Amt	148	76	48	70	0
Århus Amt	412	127	148	125	52
Viborg Amt	41	26	120	48	0
Nordjyllands Amt	159	88	261	103	0
Københavns Kommune	671	7	12	0	0
Frederiksberg Kommune	93	0	13	85	0
Pladser i alt	3.055	954	2.086	995	739

Statistik om amterne kan findes på Amtsrådsforeningens internetside: <http://www.arf.dk> under „statistik“.

Miljøledelse. Organisering af miljø og arbejdsmiljø.

Af Poul Bitsch Olsen. 272 sider. 360 kr.
Jurist- og Økonomforbundets Forlag, tlf. 3395 9700.

Orfeus kataloget 1999/2000.

Undervisningsprogrammer til skolerne.
Orfeus, tlf. 8622 9955.

Teori og praksis i den pædagogiske grunduddannelse - samarbejde mellem skole og praktiksteder.

130 sider. 140 kr.
Undervisningsministeriets forlag, tlf. 3392 5220.

Praktikhåndbog til den pædagogiske grunduddannelse - et eksempel.

40 sider. 60 kr.
Undervisningsministeriets forlag, tlf. 3392 5220.

En udviklende personalepolitik og et udviklende arbejde.

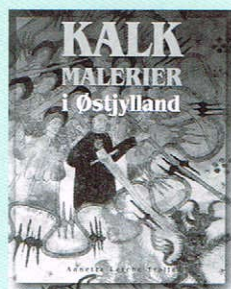
Det Kommunale Kartel, tlf. 3311 1600.

På besøg i konvolutternes land.

Af Hans Christian Hansen, Tove Røsvoll, Anne Skov og Bente Hansen Kermenoglou. 124 sider. 187,50 kr.
Dafolo, tlf. 9620 6666.

Kalkmalerier i Østjylland.

Af Annette Lerche Trolle.
126 sider. 98 kr.
Århus Amt,
Erhvervsafdelingen,
tlf. 8944 6938.

Naturforvaltning gennem 10 år/1989-1998.

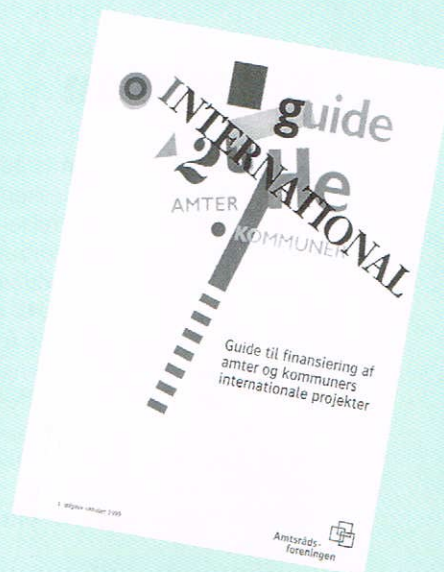
180 sider. 180 kr. Miljøbutikken, tlf. 3395 4000.

25 år samarbejde 1974-1999.

Jubilæumsskrift. Liberale Erhvervs Råd,
tlf. 3369 4044.

Guide gennem fondsjunglen

Amtsrådsforeningen har udsendt en ny og revideret udgave af Guide til finansiering af amter og kommuners internationale projekter. Især internettet har en mængde information om fonde og programmer, men det er ofte en meget lang proces at finde frem til de rigtige informationer. Amtsrådsforeningens guide giver, hvor det er muligt, henvisninger til de relevante internetadresser for hvert enkelt program samt adresser, telefonnumre m.m.

Færdigpakket temadag

Amterne sidder inde med en betydelig viden om de problemer, som mange ældre har, når både syn og hørelse svigter. For at den viden kan blive omsat til praktisk hjælp i hverdagen hos de ældre, foreslår Videnscenter for Døveblindblevne, at amterne holder temadage for kommunernes forebyggelsesmedarbejdere. Til det formål har Videnscenteret i samarbejde med Fyns og Viborg amter udviklet en kursus-pakke med alt, hvad den amtslige specialrådgivning skal bruge for at planlægge en temadag lige fra invitation, over indhold af oplæg og undervisningsmateriale til evaluering af temadagen.

Videnscenteret for Døveblindblevne
tlf. 4485 6030, e-mail: dbcen@dbcen.dk

Korrektion

I artiklen i Danmarks amtsråd nr. 15 "Førstehjælp på skoleskemaet" stod der "Beredskabsstyrelsen" i stedet for "Beredskabs-Forbundet".

Beredskabsstyrelsen uddanner alene redningsberedskabets værnepligtige, og udbyder ikke førstehjælpskurser. Det gør til gengæld Beredskabs-Forbundet og desuden ASF-Dansk Folkehjælp, Dansk Røde Kors og Falck. Tilsammen uddanner de omkring 100.000 "førstehjælpere" om året.

Forkert telefonnummer

Danmarks amtsråd omtalte i sidste nummer den pjece, som Det centrale Handicapråd har udsendt om lokal handicappolitik. Pjecen er udarbejdet af Center for Ligebehandling af Handicappede. Desværre var Centrets telefonnummer forkert. Det rigtige nummer er 33 11 10 44

Temadage om prostitution/incest

Den 8., 10. og 11. november afholdes temadage om prostitution/incest i henholdsvis Roskildehallerne, Roskilde, Hotel Australia, Vejle og Hotel Hvide Hus i Ålborg. Alle steder fra kl. 9.30 - 16.00. Pris 300 kr. inkl. frokost. Tilmelding til Støttestøtcenter mod Incest i Danmark, tlf. 3313 6383.

Introduktionskursus i kvalitetsudvikling

Den 17. november afholder Dansk Selskab for Kvalitetsudvikling i Sundhedssektoren introduktionskursus i kvalitetsudvikling på Danmarks Sygeplejerskehøjskole i Århus. Pris 800 kr. Tilmelding til Fællessekretariatet, Charlotte Stryhn, tlf. 3544 8407.

Socialt udstødte og truede grupper

Socialministeriet og Formidlingscentret København indbyder til 5. nationale konference of Socialt udstødte og truede grupper på H.C. Andersen Hotel i Odense den 22. - 23. november. Pris 2.800 kr. Tilmelding til Socialministeriet på fax nr. 3393 2518.

"Medikalisering" af det raske menneske

Den 24. november, kl. 19.00, inviterer Dansk Selskab for Medicinsk Prioritering til temaaften på Rigshospitalet, auditorie 2. Gratis adgang, Ingen tilmelding.

Faglig kvalitet i sygehusvæsenet

Amtsrådsforeningen og H:S afholder den 26. november på Munkebjerg Hotel i Vejle en konference om faglig kvalitet i sygehusvæsenet. Konferencen, der henvender sig til politikere og ledende embedsmænd og fagfolk på sygehusområdet, vil dels trække de store linjer op, dels præsentere en række eksempler på det store kvalitetsarbejde, der foregår på sygehusene, og endelig sætte fokus på en række tværgående problemfelter. Pris 2.100 kr. Tilmelding til Amtsrådsforeningen senest d. 5. november på fax nr. 3529 8337, att. Ruth Højlund.

Fremtidens ungdomsliv

Den 24. - 26. november afholdes på Vejen Hotel & Kongrescenter Landskonferencen Fremtidens Ungdomsliv. Tilmelding til Seminariet i Esbjerg, tlf. 7514 1688.

Børn med funktionsnedsættelser - sundhedsmæssige og forebyggende aspekter

Den 24. november, kl. 9.30 - 16.20, inviterer Undervisnings- og Kulturudvalget i Københavns Amt konference om Børn med funktionsnedsættelser i Store auditorium, Herlev Sygehus. Pris 400 kr. Tilmelding i Københavns Amt, Specialundervisningskontoret senest d. 5. november.

Fuldmægtig Løn- og forhandlingsområdet

Amtsrådsforeningen søger en fuldmægtig til løn- og forhandlingsafdelingen pr. 1. oktober 1999 eller snarest herefter.

Jobbet

Stillingen er placeret i afdelingens 1. kontor, der har ansvaret for planlægning, koordinering og gennemførelse af generelle overenskomst- og aftaleforhandlinger, udviklingsprojekter på det personalepolitiske område, tjenestemand- og lovgivningsmæssige forhold samt EU-området.

Arbejdet består i

- behandling af sager om løn- og personaleforhold for medarbejdere i amterne
- udarbejdelse af notater, referater, oplæg og instillinger til politisk beslutning
- gennemførelse af/deltagelse i møder og forhandlinger med personaleorganisationer, ministerier, amter m.fl.
- forberedelse/gennemførelse af projekt- og analysearbejde.

Kvalikationer

Vi søger en medarbejder, der

- har kendskab til/interesse for løn- og personaleområdet

- har en relevant faglig/teoretisk uddannelse
- har gode forhandlings- og formuleringsevner både skriftligt og mundligt
- kan arbejde selvstændigt, og som kan etablere et engageret, resultatorienteret, internt og eksternt samarbejde
- er serviceorienteret, fleksibel og kreativ.

Vi kan tilbyde

- et godt arbejdsklima
- fleksibel arbejdstid
- mulighed for personlig og faglig udvikling.

Løn- og ansættelsesvilkår

i henhold til gældende overenskomst mellem Amtsrådsforeningen og den pågældende forhandlingsberettigede organisation.

Henvendelse

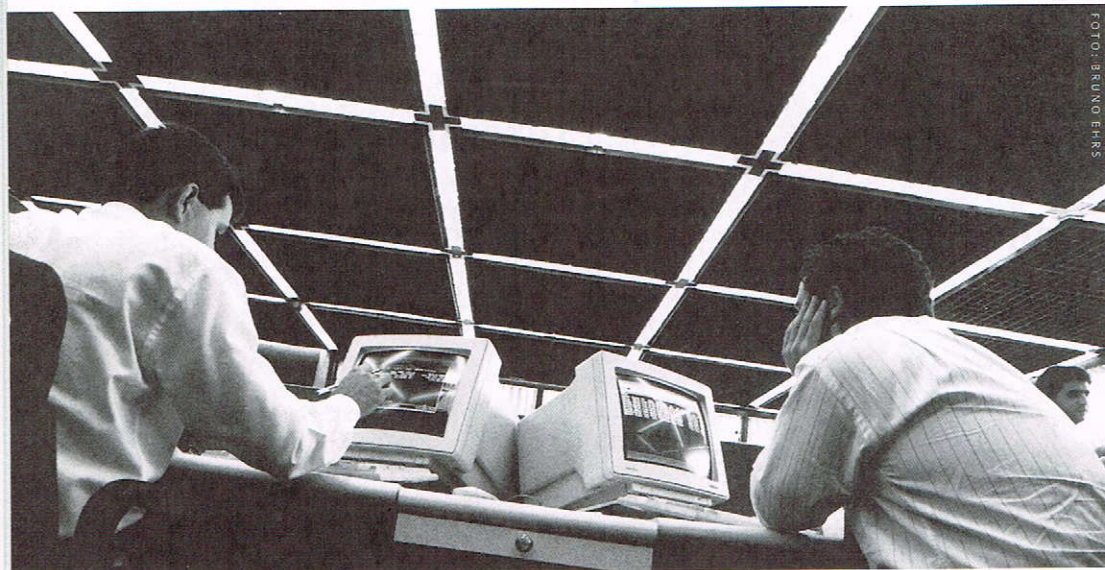
Yderligere oplysninger kan fås hos kontorchef Per Korshøj telefon 3529 8234 eller vicekontorchef Tine Holst telefon 3529 8229.

Ansøgning

Ansøgning til stilligen bedes **mrk. 9252-10/99** og **senest den 15. november 1999** sendt til

Amtsrådsforeningen, Dampfærgevej 22, Postboks 2593, 2100 København Ø.

Amtsrådsforeningen er en interesse- og arbejdsgiverorganisation for de 14 amter i Danmark. Foreningen forhandler løn- og arbejdsforhold med de faglige organisationer. Der er 130.000 ansatte i amterne. Amtsrådsforeningen har 160 ansatte.

ALLE borgere på *Internettet*

*Amtsborgmester Johannes Flensted-Jensen vil give alle borgere i
Århus Amt billige computere og gratis adgang til Internettet. Pla-
nen kommer ikke til at koste Århus Amt en krone*

Af Søren Prehn

Amtsborgmester Johannes Flensted-Jensen bekymrer sig ikke om julegaveideer til sine 20.000 medarbejdere i amtet.

Han har allerede fundet gaven. Alle ansatte får tilbudt en billig computer og adgang til Internettet, og senere vil resten af borgerne i amtet få samme tilbud. På den måde slår amtsborgmesteren tre fluer med ét smæk - for der er en bagtanke med julegaven.

“Der er både et socialt, demokratisk og erhvervspolitisk aspekt”, forklarer Johannes Flensted-Jensen.

Han frygter, at der snart vil opstå en stor kløft mellem computer-analfabeterne og -nørderne, fordi Internettet eksploderer med både service, handel og information fra blandt andet amter og kommuner. De oplysninger skal være tilgængelige for alle, understreger han.

“Alle borgere skal vænne sig til

at bruge computeren, ellers kommer der et A og et Z hold. For eksempel vil mange efteruddannelser fremover foregå via nettet, uanset hvilket job og hvilken socialstatus man har.”

Som en ekstra gevinst vil planen styrke erhvervslivet og de i forvejen 13.000 IT arbejdspladser fordelt i virksomheder og organisationer i amtet.

“Århus Amt bliver en stærk base, som vil tiltrække både virksomheder og arbejdskraft, samtidig vil det styrke vores egne medarbejdere fagligt, fordi borgerne vil begynde at stille større krav til brugervenlighed og tilgængelighed”.

En offentlig opgave

Langt fra alle landets amtsborgmestre klapper i hænderne over Århus Amts initiativ. Flere af dem mener ikke, at det er en offentlig opgave at sørge for billige compu-

tere og adgang til Internettet. Men Johannes Flensted-Jensen er uenig med de kritiske røster.

“Det er i høj grad en politisk opgave at undgå en social og demokratisk skævvridning”, mener den århusianske amtsborgmester.

Han forudser også, at Internettet vil ændre måden, der bliver ført politik på i fremtiden, når borgerne kan følge med i, hvad der sker i de politiske udvalg og i amtsrådssalen.

I Århus Amt kan borgerne allerede nu hente bilag og høre amtsrådsmøder på nettet. Og til næste år bliver regionplanen lagt ud til debat.

“Borgere vil i stigende grad stille kritiske spørgsmål og ved at lægge regionplanen ud til debat, tror jeg, at vi får en ny gruppe i tale. Landmændene for eksempel skal nok reagere, men med vores tiltag tror jeg også, at vi kan få fat i de unge”.

Hvis alt går efter planen kommer de billige computere ikke til at koste Århus Amt en krone. Computerne skal betales ved at afdrage udgifterne på bruttolønnen - d.v.s. at en del af lønnen bliver udbetalt i PC-udstyr, og der skal derfor ikke betales skat af beløbet.

“Vores rolle bliver at forhandle billige computere hjem. I første omgang til de ansatte i Århus Amt, og så vil vi trække det fra i deres bruttoløn, hvilket er fuldt lovligt, så computeren til sidst bliver deres egen”.

Hvis alt går efter planen, vil amtet senere henvende sig til kommuneforeningen, LO, uddannelsesinstitutioner o.s.v. og som ringe i vandet sprede ideen, så alle borgere i amtet kan få billigt computerudstyr. Allerede før jul vil de første ansatte få deres computer, spår Johannes Flensted-Jensen.

Århus Amt arbejder samtidig på at forhandle sig frem til gratis internetadgang til alle borgere. Kan det ikke lade sig gøre, skal det i hvert fald være til en billigere pris end normalt. ■

Søren Prehn er freelance journalist.